

שור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא

לז.

עין משפט
נר מצוה

א ז מ"י פ"ט מהל' שמיטה ויובל הלכה מד סגנו לאון רעל טור ש"ע ח"מ ח' סו סע"ף כח: ח ב ג ד מ"י פ"ז מהל' טק מנון הלכה ח: ט ז ו מ"י שם הל' ט: י ד מ"י שם הלכה י:

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אין צריכין פרוזבול. דשטרות שלהם דמי כמסורין לז"ד כך פירש בקונטרס וא"ת מלוה על פה מאי איכא למימר דכותבין עליה פרוזבול דמזכר דהשולט (גיטין דף לו.) וי"ל דהוי כאלו החוב שלהם מסור לז"ד ואפי' אין ללוה קרקע מקנים לו חכמים קרקע בשביל תקנת היתומים שאין כותבין פרוזבול אלא על הקרקע:

הרי הוא מועד לשבתות. מפרש צירושלמי לפי שראה אותם במלצושים נאים אחרים ומשזכרם ציינו נכרים ואינו מכירם:

משיחזור בו ג' שבתות. אע"ג דכבר אשמועין רבי

יהודה בפ"ג (דף כג:) אלטרין דס"ד הואיל ולא מועד אלא לשבתות לא צ"י חזרה כ"כ ולפ"ה יחא דמפרש מועד לשבתות לפי שאין עושה מלאכה דקמ"ל דאפי' שבת ממלאכה דימי החול ולא נגח לא הוי חזרה: **רב** וביד אמר ואינו מועד תנן. הא סתמא הוי מועד לשאין מינו ואפילו מבהמה לאדם נמי שמעי' לה לקמן בפירקין (דף מה.) דסתמא הוי מועד גבי הא דפריך וכו' מאחר דמתא קטלין ליה מועד היכי משכחת לה ומפרש רב ציד כגון שהרג ג' בהמות והוא מזי למימינא במתמי מועד לבהמה ואינו מועד לאדם לשאמועין דסתמא הוי מועד ומיהו שמתא חור צו רב ציד מההיא דלקמן דפריך עלה התם שאם לא תאמר כן קשי' ליה ההיא (י' דריש סכילתין (דף כג:))

שור ורא נגח. במתא דנקט (ו) כדי שאם יגח לאתער משלם נ"ש: **נעשה** מועד לסירוגין לשוורים. וא"ת לרז ציד אפי' לכל דבר הוי מועד וי"ל כגון שראה שאר בהמות ולא נגח:

נעשה מועד לסירוגין כ"ב. ע"כ בשלל ראה צינתיים כלום דאי ראה לא הוי מועד (לכלל) לסירוגין וא"ת כיון שלא ראה אחרים לשוורים לחודיה הוי מועד לכל לסירוגין לרז ציד וי"ל דקסבר רב ציד דרבותא קמ"ל דס"ד צהק מיני דחור ולא נגח לא הוי מועד ולא צינתיים כלל תליא מלתא א"כ צעשה שנגח ג' מינים הללו הוי לפניו מינים הרבה ולא נגח אלא אלו דהשתא אס' היו שלשתן שוורים הייתי אומר כיון דכל עשה מוזהר ליגח השוורים ומינה שאר מינים אין מועד ליגח אלא שוורים אבל השתא דהוי ג' מינים האחד מהם נוגח ואינו חושש ליגח אלא האחד:

שור

סומכוס אומר "מועד לאדם מועד לבהמה מק"ו ומה לאדם מועד לבהמה לב"ש מכלל דת"ק אינו מועד קאמר א"ל רב וביד סומכוס אחזרה קאי והכי קא"ל לת"ק דקאמרת חזרה דבהמה חזרה היא חזרה דבהמה לאו חזרה היא מק"ו מאדם ומה מאדם לא קא מהדר ביה מבהמה לא כ"ש אמר רב אשי ת"ש אמרו לפני רבי יהודה ה"ו מועד לשבתות ואינו מועד לימות החול אמר להן לשבתות משלם נזק שלם לימות החול משלם חצי נזק אי אמרת בשלמא ואינו מועד קתני שוילי הוא דקא משיילי [ליה] והוא נמי קמהדר להו אלא אי אמרת אינו מועד קתני אגמורי הוא דקא מגמרי ליה ותו איהו מאי קא מהדר להו אמר רב ינאי מרישא נמי דיקא דקתני את שמועד לו משלם נזק שלם ואת אמרת אינו מועד קתני פסקה מאי תו את שמועד לו משלם נזק שלם פרושי קא מפרש לה אלא אי אמרת אינו מועד קתני פסקה מאי תו את שמועד לו משלם נזק שלם ואת שאינו מועד לו משלם ח"נ עד השתא לא אשמועין דהתם משלם ח"נ ומועד משלם נזק שלם ואת"ל נמי איתא לדרב פפא ינגח שור חמור וגמל נעשה מועד לכל: ת"ר יראה שור נגח שור נגח שור נגח שור לא נגח שור לא נגח פרד נגח ערוד לא נגח נעשה מועד לסירוגין לכל איבעיא להו נגח שור

אין לריבין פרוזבול. דכלאו הכי לא משמט שביעית לחוב שלהם לאנן ידיהו דיתמי און ורמי עלן להפויי בזכותיהו הלכך שטרות שלהם כמסורים לז"ד דמי ותנן המוסר שטרותיו לז"ד אין משמיטין וזהו גופו של פרוזבול מוסרי לז"ד לז"ד נקט ר"ג דנשיא גטין (דף לו.) להכי נקט ר"ג דנשיא הוה וביד דינו צ"ד חשבו: וזוהי מלא פחותה לז"ד: ולא הוה משתקיל ליה. לא היה יכול להוציא: **במתני'** לקטנים. לעגלים: הרי הוא מועד לשבתות. לפי שהוא בטל ממלאכה וחסה דעתו עליו: ואינו מועד לימות החול. מה משפטו של זה. תלמידיו היו שואלין אותו: ג' ימי שבתות. לאחר שהועד לשבתות העבירו לפניו שוורים בג' שבתות ולא נגח חזר לתמותו ואם חזר ונגח אין משלם אלא חצי נזק: **גמ'** ואינו מועד סנן. ואין מועד לשאין מינו דידעין ציה דלא נגח וכגון דעברניהו להו קמיה ולא נגח הלכך למי שאינו מועד לו אם נגחו אחר זמן משלם חצי נזק אבל מסתמא אס' הועד לזה מועד אף לזה וכן אס' הועד לקטנים מועד לגדולים: **השפא** י"ש לומר מקטנים לקטנים. כגון ממינו לשאין מינו אשמועין רישא אינו מועד מקטנים לגדולים מצעיא: **דאפילו מאדם.** דאית ליה מולא לא הוי סתמיה מועד לבהמה: אלא אי **אמרם ואינו מועד.** לשאין מינו תנן: **אכל סתמיה מועד.** ממינו לשאין מינו: **השפא מבהמה לבהמה הוי מועד.** ואפי' למין אחר: **מאדם לבהמה מצעיא.** והא ליכא למימר דהיא גופה אלטרין לאשמועין דהיכא דחזין דאינו מועד לבהמה אינו משלם על בהמה אלא חצי נזק דהא פשיטא לן דתם משלם חצי נזק: **רישא אחורה קאי.** והיא גופה אלטרין דלבהמה לא משלם אלא חצי נזק ואע"ג דלייעד ליה הואיל והדר ציה חזר לתמותו ואע"ג דלא הדר ציה מאדם: **שיוני משיילי ליה.** היכא דחזין דהועד לשבתות ובימי החול לא נגח מאי דיניה: וכו' איכו מאי קא מהדר להו. הא אינהו נמי אינו מועד קאמרי: **פרושי קא מפרש לה.** אידי דנקט לה משום דוקא דידיה דדייקין הא סתמא הוי מועד על כרחיך אסקיה למילתיה: אלא אי **אמרם אינו מועד סנן פסקה.** למילתיה ואשמועין דאינו מועד מאי תו דקתני למי שאינו מועד כו': **עד השפא כו'.** בתמיה: **ואם סתמא לומר נמי איכא לרז פפא.** דסתמא לא הוי מועד לשאין מינו: נגח שור וחמור וגמל נעשה מועד לכל. ולא ציינו ג' נגחות לכל חד וחד מאחר שנתקיימה העדלתו ע"י ג' מינין: לסירוגין. אס' יגח רזופין אינו משלם אלא חצי נזק על האחרון: **ערוד.** חמור הבצר חמור

(א) [בספרו: ג' ע"ש:] (ב) [במשנה שבתות] (ג) איתא הרי שהיה (ד) [לעיל] (ה) ע"י רש"י נראה שז"ל היא דמילתין והיינו ממתיקין דהכא וע"י מהר"ם, (ו) ר"מ,

הגהות הב"ח

(א) גמ' הוה ליה חזא מלא ולא הוה משתקיל ליה בעי למתכח ליה מינה פלגא דחור לא הוה ליה תקע ליה אחינא כלי' (ב) תוס' ד"ה שור וכו' דנקט רבי נקט שפא:

גליון הש"ס

גמ' חנן בישא ע' סנהדרין דף ג ע"א תוס' ד"ה שלל מנעול: שם הב ל"י פלגא דחור. וזוהי סנהדרין דף נח ע"ב תוס' ד"ה קן דיל:

מוסף רש"י

אין צריכין פרוזבול. שאין שביעית משמטת חוב של אביהם המז (גיטין דף כג.) וזוהי מלא פחותה לז"ד: (בכורות דף כג.) לא הוה משתקיל ליה. כלומר לא היה יכול להוציא, לא הוה עשוי להוציא, לא הוה עשוי להוציא לו כלום (שם) נגח שור חמור וגמל נעשה מועד לכל. ולא אמרינן עד שיהא מועד בשלשה בכל מין ומין, דהואיל והעד שלהם נוחותם בשלשה מינין אין זה מקפיד על מין אחר (תרי"ג ד.)